

Handläggare
Christina Pettersson
Telefon: 08-508 103 20

Till
Östermalms stadsdelsnämnd
2018-04-19

Riktlinjer för ledsagning och ledsagarservice

Remiss från kommunstyrelsen, dnr 2018/585

Förvaltningens förslag till beslut

Förvaltningen föreslår att stadsdelsnämnden besvarar remissen med förvaltningens tjänsteutlåtande.

Jan Rönnerberg
avdelningschef

Christina Klang
stadsdelsdirektör

Sammanfattning

Stockholm stad har tagit fram ett förslag till riktlinjer för ledsagning och ledsagarservice. Ledsagning är en social insats för de som är i behov av stöd för att kunna delta i samhällslivet, bryta isolering och som är knuten till aktiviteter utanför hemmet. Ledsagning ges som bistånd enligt Socialtjänstlagen eller form av ledsagarservice enligt Lagen om stöd och service till vissa funktionshindrade. Insatsen är avgiftsfri. Förslag till nya riktlinjer baseras på gällande lagar, föreskrifter och allmänna råd. Syftet med riktlinjerna är att säkerställa rättssäkerhet och likabehandling i staden. Riktlinjerna ska ge stöd och vägledning i det praktiska arbetet med att tolka lagstiftningen i de individuella behovsbedömningarna.

Omfattningen av den beviljade insatsen anges i timmar, vilka kan användas inom ramen för tre månader, därefter påbörjas en ny tremånadersperiod. Omkostnadsersättning för ledsagare är upp till 300 kronor per månad och kan liksom beslutade timmar användas inom en tremånadersperiod.

Förvaltningen ser positivt på riktlinjernas och dess intention med ökad flexibilitet för den enskilde. Gällande omkostnad för insatsen så krävs det tydliga riktlinjer vad som bedöms vara skäliga för rättvis och likställd handläggning. Huruvida riktlinjerna påverkar kostnaderna bör följas upp för att förhindra kostnadsdrivande utveckling.

Förvaltningen föreslår att stadsdelsnämnden besvarar remissen med förvaltningens tjänsteutlåtande.

Bakgrund

I budget för 2017 gavs socialnämnden i uppdrag att utreda en merflexibel bedömning och användning av ledsagningstimmar och hantering av omkostnader.

Ledsagning är en social insats som syftar till att ge stöd för de som är i behov av stöd för att kunna delta i samhällslivet, bryta isolering och som är avsedd för aktiviteter utanför hemmet. Avsikten med insatsen är att göra det möjligt för den enskilde att besöka vänner, delta i fritidsaktiviteter, i kulturlivet eller bara att promenera.

För vissa personer kan ledsagning vara en förutsättning för att kunna delta i samhällets gemenskap och att leva som andra.

Ledsagning ges som bistånd enligt 4 kap 1 § Socialtjänstlagen (SoL) eller form av ledsagarservice enligt 9 § 3 Lagen om stöd och service till vissa funktionshindrade (LSS). Insatsen är avgiftsfri.

Förslag till nya riktlinjer baseras på gällande lagar, föreskrifter och allmänna råd, men också på domar som bidragit till praxis inom området. De anknyter till andra riktlinjer i staden, till policydokument och andra övergripande dokument.

Ärendet

Syftet med riktlinjerna är att säkerställa rättssäkerhet och likabehandling i staden när det gäller utredning, bedömning och tillgång till ledsagning och ledsagarservice. Riktlinjerna ska ge stöd och vägledning i det praktiska arbetet med att tolka lagstiftningen i de individuella behovsbedömningarna.

Ledsagarservice enligt 9 § 3 Lagen om stöd och service till vissa funktionshindrade (LSS)

Ledsagarservice enligt LSS ges med avsikten att underlätta för den enskilde att ha kontakter med andra och vara fullt delaktig i samhällslivet och att bryta den isolering som en omfattande funktionsnedsättning kan leda till. Ledsagarservice ska alltid vara individuellt utformad och ha karaktären av personlig service. Om den enskilde har personlig assistans enligt LSS eller assistansersättning enligt Socialförsäkringsbalken ingår ledsagarservice i den personliga assistansen. Några generella ramar om högsta antal timmar per månad finns inte, utan det är det individuella behovet som avgör när insatsen ska ges och hur omfattande den ska vara.

Ledsagning enligt 4 kap 1 § SoL

Utgångspunkten för den individuella bedömningen när det gäller ledsagning enligt SoL är att socialnämnden enligt 5 kap 7 § SoL ska verka för att människor som av fysiska, psykiska eller andra skäl möter betydande svårigheter i sin livsföring ska kunna delta i

samhällets gemenskap och leva som andra. Ledsagningen ska utformas så att den stärker den enskildes förmåga att leva ett självständigt liv och anpassas individuellt efter den enskildes behov. Tillsammans med till exempel hemtjänst och sysselsättning ska ledsagning underlätta för den enskilde att kunna bo kvar hemma.

Om ledsagning eller ledsagarservice avser barn och ungdomar med funktionsnedsättning ska det behov som går utöver vad som är normalt föräldraansvar för ett barn utan funktionsnedsättning i samma ålder utgöra grund för bedömningen.

Omfattningen av den beviljade insatsen anges i timmar per månad. Den enskilde har rätt att föra över timmar från en månad till nästkommande månader. Ramen för användande av timmar är tre månader, därefter påbörjas en ny tremånadersperiod. Timmarna får användas inom ramen för de behov som beslut om insatsen avser. Den enskildes möjlighet att föra över timmar innebär inte att hen ska vara skyldig att spara för att använda till särskilt ändamål.

När den enskilde behöver ledsagarservice eller ledsagning för att kunna genomföra aktiviteter, såsom exempelvis biobesök, gå på teater, kafé eller restaurang, kan det samtidigt uppstå en kostnad för ledsagarens omkostnader.

I förslaget framgår att beslut om omkostnadsersättning för ledsagare fattas enligt 4 kap 2 § SoL och att enskilda med beslut om ledsagarservice enligt LSS eller ledsagning enligt SoL rätt till ersättning för omkostnader för ledsagaren med upp till 300 kronor per månad samt att detta verkställs i förhållande till visade omkostnader. Samma möjlighet som användning av ledsagartimmar, flexibelt under en tremånadersperiod, föreslås gälla omkostnadsersättningen för ordinarie omkostnadsändamål. Det som inte nyttjas är möjligt att spara till nästkommande månader där ramen är tre månader. För att möjliggöra en mer kostsam aktivitet utöver den ordinarie ersättningens nivå, gäller särskild handläggning.

Personer som bor i gruppboende kan undantagsvis ha rätt till insatser i form av ledsagarservice om hen är i behov av utökad individuellt anpassad aktivitet

Riktlinjerna beskriver andra huvudmäns ansvar såsom behov av ledsagning vid resa med tåg, flyg, riksfärdtjänst och färdtjänstresa.

De ovanstående beskrivna förändringar som föreslås har sin utgångspunkt i uppdraget om att verka för en flexibel bedömning och användning av ledsagningsstimmar och hantering av omkostnader. Riktlinjerna har även reviderats för att motsvara gällande lagstiftning och rättspraxis inom området.

I förslaget framgår att vid bedömning ska det i praktiken inte finnas större begränsningar mellan ledsagning enligt SoL jämfört med ledsagarservice enligt LSS.

Förslaget innebär inte någon ökning i beviljade antal timmar för de som erhåller insatsen och därför är det osäkert om förslaget leder till några ekonomiska effekter. Förslaget kan dock leda till olika kostnader för insatsen över månaderna då nyttjandet kan variera.

Idag har staden en kostnad på drygt 700 000 kronor för omkostnader och under senaste året erhöll 1077 personer insatsen ledsagning eller ledsagarservice. Enligt förslaget kan det maximalt leda till en nettoökning på cirka 3,3 miljoner kronor för staden där nuvarande schablon ersätts med ersättning av faktiska kostnader.

Ärendets beredning

Ärendet har beretts inom socialtjänstavdelningen. Rådet för funktionshinderfrågor och pensionärsrådet har fått möjlighet att inkomma med synpunkter.

Förvaltningens synpunkter och förslag

Förvaltningen ser positivt på riktlinjerna och dess intention med ökad flexibilitet för den enskilde. Det kommer att ställa högre krav på handläggningen vilket kan innebära att insatsen blir mer kvalitativ då behovet blir mer noggrant utrett.

I riktlinjerna står det att beställningen ska beskriva vilka aktiviteter som har beviljats, samtidigt som andra aktiviteter får utföras så länge de uppnår målet delaktighet i samhällslivet. Förvaltningen ser att det är bättre att fokusera på målsättningen med insatsen än själva aktiviteterna eftersom det underlättar såväl beställning som uppföljning. Beställning av ledsagning kan exempelvis utformas på samma sätt som för andra insatser inom SoL och LSS med övergripande mål och delmål, varpå utföraren i samverkan med den enskilde får visa på hur målen ska uppnås.

Förvaltningen ser i samband med dessa riktlinjer ett behov av att staden också ser över avlösarservice eftersom det är en

kompletterande och likvärdig insats där beslut om timmar skulle kunna fördelas lika som förslaget.

Gällande omkostnad för insatsen så krävs det tydliga riktlinjer vad som bedöms vara skäligen kostnader för olika aktiviteter för rättvis och likställd handläggning. Istället för individuell bedömning skulle staden kunna utveckla schablonersättning för olika aktiviteter.

Omkostnadsdelen kan i övrigt ses som ett förtydligande som säkerställer ett gemensamt arbetssätt över staden. Insatsen regleras i dag redan i SoL 4.2 med beslut om kostnad. Huruvida riktlinjerna påverkar kostnaderna bör följas upp för att förhindra kostnadsdrivande utveckling.

Rådet för funktionshinder har inkommit med följande synpunkter

I de föreslagna riktlinjerna för ledsagning enligt socialtjänstlagen (SoL) för personer med fysisk, psykisk funktionsnedsättning och ledsagarservice enligt lagen om stöd och service för personer med vissa funktionshinder LSS till barn, ungdomar och vuxna med funktionsnedsättning.

Rådets reflektion är att personerna med de nämnda funktionsnedsättningarna får samma rättigheter att ansöka om ledsagare eller ledsagarservice utifrån individuellt behov att få möjlighet att delta i samhällets olika aktiviteter och träffa andra människor.

Villkoren för ledsagning respektive ledsagarservice är lika vilket ger en rättvisa mellan de olika funktionsnedsättningar som personer kan ha.

Förvaltningen föreslår att stadsdelsnämnden besvarar remissen med förvaltningens tjänsteutlåtande.

Bilaga

Riktlinjer för ledsagning och ledsagarservice